

Piotrowski, Jan

Wspomnienia pośmiertne : Leon Borowski (1884-1951)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 44, 138-140

1951

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

XI

Wspomnienia pośmiertne

Leon Borowski

(1884—1951)

Urodzony 14 kwietnia 1884 roku w Humanu, na Ukrainie, uczęszcza Borowski do miejscowego gimnazjum, a po jego ukończeniu zapisuje się na Wydział Inżynierii Politechniki w Kijowie, który kończy dopiero 10.XII.1913 roku, uzyskując stopień i tytuł inżyniera-budowniczego. Pracę dyplomową z zakresu budownictwa drogowego Borowski wykonał pod światłym kierownictwem prof. Dubelira. Młody adept sztuki budownictwa drogowego, które wypełniło całkowicie Jego dalsze pracowite życie, będąc jeszcze studentem, już pracuje w charakterze technika przy budowie i konserwacji dróg gruntowych, a po ukończeniu wyższych studiów — pracuje w charakterze samodzielnego inżyniera drogowego na Ukrainie. W okresie pierwszej wojny światowej inż. Borowski przebywa na froncie, gdzie mu władze wojskowe zleciły budowę mostów, kolejek dojazdowych itp.

W roku 1920 inż. Borowski przyjeżdża do Polski i osiedla się na stałe w Warszawie. Tu otwierają się przed Nim szerokie horyzonty i możliwości do wypróbowania i zastosowania Jego bogatego doświadczenia i głębokiej wiedzy w zakresie drogownictwa. Wraz z innymi specjalistami Borowski przystępuje natychmiast do przeanalizowania nader trudnego problemu — odbudowy zniszczonej komunikacji drogowej oraz racjonalnego zagęszczenia sieci drogowej w Polsce. W pracach tych wyłoniły się poważne trudności. Drogowcy polscy zdawali sobie doskonale sprawę z doniosłości tych zagadnień i ich wpływu na ogólny rozwój gospodarki państwowej, ale rozumieli jednocześnie, że odradzające się po wielkich zniszczeniach wojennych państwo polskie nie może przydzielić na ten cel wystarczających kredytów i że przeto trzeba planować prace najpilniejsze i najniezbędniejsze. Inż. Borowski oddaje się tej pracy z całym zapałem, z całą energią i umiłowaniem. W okresie do 1939 roku obserwujemy Go na różnych odpowiedzialnych stanowiskach administracyjnych w państwowych instytucjach drogowych i widzimy jak intensywnie, jak gorliwie pracuje nad realizacją tych doniosłych problemów. Jednocześnie spostrzegamy, że inż. Borowski poświęca wiele czasu na pogłębienie swej wiedzy fachowej, że prowadzi, organizuje i wykonuje cały szereg prac naukowo-badawczych. Już bowiem od roku 1922 pracuje On w charakterze starszego asystenta przy katedrze budowy dróg i robót ziemnych, zajmowanej przez wytrawnego znawcę tego przedmiotu, prof. Melchiora Nestorowicza, który był pierwszym profesorem Politechniki Warszawskiej na tej katedrze. Zorganizował

wany przez prof. Nesterowicza przy Politechnice Warszawskiej przy parciu odnośnych władz państwowych Drogowy Instytut Badawczy pochłania całkowicie inż. Borowskiego. Tu dokonuje On szeregu cennych prac naukowo-badawczych, stąd wychodzą Jego publikacje z zakresu drogownictwa, z których jedna pod tytułem: „Gęstość sieci drogowej i jej miernik” została przyjęta przez Wydział Inżynierii Politechniki Warszawskiej jako praca habilitacyjna, na skutek czego inż. Borowski uzyskuje w 1934 roku veniam legendi i od tego czasu wykłada na Politechnice Warszawskiej na Wydziale Inżynierii w charakterze docenta Encyklopedię Nauk Inżynierskich aż do roku 1939. W lecie tegoż roku umiera wiele zaśluzony prof. Nesterowicz, i Rada Wydziału Inżynierii powołuje niezwłocznie na osieroconą placówkę najgodniejszego kandydata jakim był docent Borowski, w charakterze profesora zwyczajnego.

We wrześniu 1939 roku wojna przerwała, jak wiadomo, normalny bieg pracy na Politechnice Warszawskiej. W okresie pięcioletniej okupacji z chwilą, kiedy władze niemieckie zamknęły wyższe uczelnie w Polsce, prof. Borowski wspólnie z innymi profesorami bierze czynny udział w zorganizowaniu tajnego nauczania młodzieży akademickiej, by umożliwić bardziej zaawansowanym ukończenie, a innym kontynuowanie rozpoczętych studiów według dawnych programów. Jednocześnie prof. Borowski pracuje w charakterze profesora oraz kierownika Wydziału Inżynieryjnego w uruchomionej przez okupantów w Warszawie Wyższej Szkole Technicznej.

W 1945 roku po przykraj i długiej tułaczce prof. Borowski wraca znowu do spalonej i spustoszonej stolicy i mimo wielkiego wyczerpania fizycznego i moralnego wprzęgą się natychmiast do pracy. W pierwszym rządzie Ministerstwo Komunikacji zaprasza prof. Borowskiego, jako wytrawnego specjalistę, do współpracy w charakterze stałego doradcy i członka Rady Technicznej. Z chwilą rozpoczęcia się zajęć na wskrzeszonej Politechnice Warszawskiej prof. Borowski pracuje nad jej odbudową i nad zorganizowaniem naukowej placówki drogowej. Gdy wreszcie powołany zostaje do życia w Warszawie Instytut Techniki Budowlanej, Zmarły bierze czynny udział nad zorganizowaniem w nim placówki naukowo-badawczej z zakresu drogownictwa.

W okresie swej długoletniej pracy naukowo-badawczej prof. Borowski wydał drukiem szereg artykułów z zakresu drogownictwa oraz ogłosił kilka poważnych prac naukowych. Zagadnieniami, które specjalnie interesowały Zmarłego, były: sprawy budowy i ulepszenia dróg gruntowych, problemy trakcji i mechaniki ruchu na drogach, wreszcie, pod koniec swego pracowitego żywota Zmarły poświęcał się specjalnie zorganizowaniu badań, dotyczących pomiarów współczynnika oporu ruchu nawierzchni drogowej.

Prof. Leon Borowski ogłosił drukiem następujące prace:

- 1) Z praktyki budowy dróg gruntowych.
- 2) O wymulaniu rowów przydrożnych.
- 3) Komunikacje lądowe w województwach wschodnich.
- 4) O drogach piaskowo gliniastych.
- 5) Warunki techniczne projektowania dróg gruntowych.
- 6) Organizacja władz drogowych II instancji.
- 7) Wynik badań laboratoryjnych materiałów kamiennych, używanych do budowy i utrzymania dróg w Polsce.
- 8) Zależność ścieralności nawierzchni drogowych od zwięzłości kamienia.
- 9) O drogach gminnych.
- 10) Sposoby konserwacji dróg tłuczniowych.

- 11) O konieczności pomiaru ruchu na drogach.
- 12) O konieczności ulepszenia dróg gruntowych.
- 13) Administracja drogowa I instancji.
- 14) Trzeci Polski Kongres Drogowy.
- 15) Gęstość sieci drogowej i jej miernik.
- 16) O drogach gruntowych.
- 17) Stan sieci drogowej, jej znaczenie i potrzeby.
- 18) Drogi i motoryzacja.
- 19) Wkład nauki do techniki drogowej.
- 20) Sp. M. W. Nestorowicz jako pierwszy profesor budowy dróg Politechniki Warszawskiej.
- 21) Wpływ szybkości pojazdów na siły oddziałujące na jezdnie i drogi.

Poza działalnością dydaktyczną i naukowo-badawczą prof. Borowski poświęcał wiele czasu pracom publicystycznym i społecznym. Przyjmuwał żywy udział w organizacji czterech polskich kongresów drogowych, uczestniczył w kongresach drogowych, poza granicami kraju. Był stałym członkiem i przewodniczącym Stowarzyszenia Członków Polskich Kongresów Drogowych. Był członkiem i następnie prezesem Związku Inżynierów Drogowych R.P. Był członkiem Rady Głównej Instytutu Badawczego Budownictwa a w latach I.I.1946 do I.IX.1949 r. — przewodniczącym Rady Naukowej Drogowej w tymże Instytucie. Od 1949 roku Zmarły był członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i wchodził do zespołu Wydziału VI Nauk Technicznych. Był długoletnim redaktorem przedwojennego miesięcznika „Wiadomości Drogowe” i członkiem Komitetu Redakcyjnego „Drogownictwo”, „Wydawnictw Komunikacyjnych” i innych.

Na szpaltach miesięcznika „Drogownictwo” w nrze 5 z maja 1951 r. umieściłem artykuł, w którym obszernie omówiłem działalność Zmarłego prof. Leona Borowskiego. Ostatni ustęp artykułu brzmi:

„Profesor Borowski zmarł na posterunku w pełni swej działalności naukowej i zawodowej. Nauka Polska i resort gospodarki drogowej poniosły dotkliwe straty na skutek Jego śmierci, gdyż z szeregu bojowników o lepsze jutro polskiej sprawy drogowej ubył człowiek dużej wiedzy i doświadczenia, prawy, o nieskazitelnym charakterze i jasnym umyśle, człowiek wielkiego postępu, a jednocześnie bardzo skromny, niezwykle koleżeński, który każdemu chętnie służył dobrą radą i pomocą, który był nie tylko wychowawcą i nauczycielem licznych kadr drogowych w Polsce, ale jednocześnie ich opiekunem i wielkim, serdecznym przyjacielem.

Nieoczekiwana śmierć prof. Borowskiego zaskoczyła liczne szeregi drogowców w Polsce, okrywając je żałobą i pozostawiając wśród nich uczucie głębokiego smutku, żalu i dotkliwej straty”.

Cześć Jego świetlanej pamięci.

Jan Piotrowski

Jan Czarnocki

(1889—1951)

Jan Czarnocki urodził się w 1889 r. w Kielcach jako syn Jarosława i Jadwigi z Korejwów. W Kielcach uczęszczał do szkoły średniej, początkowo do gimnazjum rosyjskiego, a po strajku szkolnym w 1905 roku — do szkoły polskiej, w której przebywał do 1909 r. Już jako uczeń szkoły średniej wykazał wybitne zdolności i zamiłowania przyrodnicze, stając się inicjatorem ożywionej działalności kolekcjonerskiej i odczytowej